

אוניברסיטת בר-אילן

ניתוח רכיבי תיווך באינטראקציה לימודית, המתקיימת בין תלמידים הלומדים בצוותא, בבית ספר על יסודי, באמצעות הוראה מרחוק

אורית שמיר

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך
בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת בר-אילן

התשע"ח

רמת גן

אוניברסיטת בר-אילן
בית הספר לחינוך
הספרייה

נ"פ הוראת המחבר
לעין בספרייה בלבד!
לא להשאלה ולא לצילום

31.10.20 38

אוניברסיטת בר-אילן
הספרייה

עבודה זו מוגשת על ידי זכויות יוצרים
This work is protected by copyright

תקציר

תאוריות העוסקות בהוראה ובלמידה מרחוק (Garrison, 2000; Holmberg, 2007; Moore, 1981; Wedemeyer, 2013; Offir, 2006; Offir & Lev, 2000;) וכן ממצאי מחקרים שערכו אופיר (Offir, 2006; Offir & Lev, 2000;) וחוברים נוספים (Emma, 2006; Offir, Lev, Lev, Barth, & Shteinbok, 2003, 2004; Ross, 2013; Rovai, 2002; Weimer, 2013; Garrison, Anderson, & Archer, 2000;) מצביעים על כך שסביבות הוראה-למידה מרחוק, מגבילות את קיומם של גורמים פדגוגיים חשובים בלמידה (Allen & Seaman, 2006; Carroll-Barefield, Smith, Prince, & Campbell, 2005). על מנת לנסות להתגבר על המגבלות הפדגוגיות של סביבות הוראה ולמידה מרחוק, עולה הצורך לעצב מחדש תהליכים, שיטות הוראה, וכן את תפקידי המורים והתלמידים (Harasim, 1993; Muri-Herzig, 2004; Offir, 2010).

המחקר הנוכחי נועד לבחון שיטת הוראה המיועדת להתמודד עם המגבלה הפדגוגית של החסר בנוכחות המורה המלמד בכתה בסביבת הוראה מרחוק, באמצעות פיתוח מודל ייחודי של למידה שיתופית בכתה. על פי המודל המוצע, התלמידים הלומדים בזוגות, בבית ספר על יסודי, משמשים כמורים מתווכים זה לזה, על בסיס היכרותם עם גישת הלמידה המתווכת ומרכיביה. המודל יתווך להוראה מרחוק באמצעות לימוד בצוותא המוצע במחקרנו, מבוסס על התיאוריה החברתית של ויגוצקי (Vygotsky, 1929, 1962, 1978) ועל התיאוריה של כושר ההשתנות הקוגניטיבי מבני והתנסות בלמידה מתווכת של פוירשטיין, רנד והופמן (Feuerstein, Rand & Hoffman, 1979) ופירשטיין רנד, הופמן ומילר (Feuerstein, Rand, Hoffman & Miller, 1980). תיווך זה כולל חמישה תהליכים עיקריים: תיווך לכוונה והדדיות, תיווך למשמעות, תיווך להרחבה, תיווך לתחושת מסוגלות ויכולת ותיווך לוויסות התנהגות שנמצאו חיוניים בסביבות הוראה ולמידה מרחוק (Garrison, Aiello, Cascio, Ficarra, Messina, & Severino, 2011; Anderson, & Archer, 2000; Heum, Cho, & Joon Kim, 2013; Hodges, 2005; Wang & Wu, 2008; Zhang, Duan, & Wu, 2001).

מטרת המחקר הייתה לבחון את יעילותה של גישת הלמידה המתווכת בשיפור איכות תהליך ההוראה-למידה וזיקתה להישגים הלימודיים של תלמידים אלו. שאלת המחקר הייתה באיזו מידה תסייע תכנית ההכשרה לתלמידים בקבוצת ההתערבות להשתמש ברכיבי התיווך בעת האינטראקציה הלימודית וליעל את תהליך ההוראה-למידה המתקיים ביניהם, והאם קיימת זיקה בין הכשרת התלמידים בגישת הלמידה המתווכת לבין הישגיהם בלימודים.

במחקר הנוכחי הוצעו שתי השערות מחקר:

1. בקרב תלמידים בקבוצת ההתערבות הלומדים בצוותא, אשר יקבלו הדרכה בגישת הלמידה המתווכת יהיה תהליך ההוראה-למידה יעיל יותר בהשוואה לתלמידים הלומדים בצוותא, אשר לא יקבלו הדרכה בגישת הלמידה המתווכת. השערה זו נחלקה לשתי השערות משנה:

א. בקרב תלמידים אשר יקבלו הדרכה בגישת הלמידה המתווכת תימצא שכיחות גבוהה יותר של רכיבי התיווך באינטראקציה הלימודית בהשוואה לתלמידים אשר לא יקבלו